<u>ସୂଚିତଯୋଗ୍ୟ</u>

ଭାରତର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ
ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା

<u>ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା ୭୩୬୨/୨୦୧୩</u>

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ... ଆବେଦନକାରୀ
(ମାନେ)

ବନାମ

ଦାଶରଥି ମେହେର ... ଉତ୍ତରଦାତା
(ମାନେ)

ଏହା ସହିତ

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା ୧୦୦୬୬/୨୦୧୮
(@ ଏସଏଲପି (ସି) ସଂଖ୍ୟା ୧୩୧୭୨/୨୦୧୫)

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା ୧୦୦୬୧/୨୦୧୮
(@ ଏସଏଲପି(ସି) ସଂଖ୍ୟା ୧୩୧୬୯/୨୦୧୫)

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା ୭୩୬୩/୨୦୧୩

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା ୧୦୦୬୫/୨୦୧୮

(@ ଏସଏଲପି (ସି) ସଂଖ୍ୟା ୧୩୧୭୧/୨୦୧୫)

<u>ରାୟ</u>

<u>ଦୀପକ ଗୁପ୍ତା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି</u>

ଏସ୍ଏଲପି (ସି) ସଂଖ୍ୟା ୧୩୧୭୨/୨୦୧୫, ଏସ୍ଏଲପି (ସି) ସଂଖ୍ୟା ୧୩୧୬୯/୨୦୧୫ ଏବଂ ଏସ୍ଏଲପି (ସି) ସଂଖ୍ୟା ୧୩୧୭୧/୨୦୧୫ ରେ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

୨. ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଆଦେଶ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ ୧୯୭୬ ର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚୀର ଭାଗ ୧୨ ର କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ୪୨ ରେ "କୁଲିମାନେ" ଭାବରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଜନଜାତି "କୁଲି" ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବ୍ୟକ୍ତି ମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ କି ନାହିଁ, ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲା ଗୁଡିକରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।

୩. ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା ୩୪୨ ନିମ୍ନମତେ ପଠନ କରାଯାଏ:

> "**୩୪୨. ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ।** (୧) କୌଣସି ରାଜ୍ୟ କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଏହା ଏକ ରାଜ୍ୟ, ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଏହାର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରିବା ପରେ, ସାର୍ବଜନୀନ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା, ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିମ୍ବା ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅଂଶ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡିକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିପାରିବେ ଯାହା ଏହି ସମ୍ବିଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେହି ରାଜ୍ୟ କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଯେପରି ହୋଇଥାଉ, ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ।

(୨) ସଂସଦ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଖଣ୍ଡ (୧) ଅନୁଯାୟୀ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଅଧିସୂଚନାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ତାଲିକାରେ କୌଣସି ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିମ୍ବା କୌଣସି ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀର ଅଂଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କିମ୍ବା ବାଦ ଦେଇପାରିବ, କିନ୍ତୁ ଉପରୋକ୍ତ ପରି ଉକ୍ତ ଖଣ୍ଡ ଅଧୀନରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଏକ ଅଧିସୂଚନା ପରବର୍ତ୍ତୀ କୌଣସି ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ ନାହିଁ।"

୪. ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ସମ୍ପର୍କିତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୩୪୧ ସହିତ ପ୍ରାୟ ସମାନ | ଏକମାତ୍ର ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଉଛି ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୩୪୧ "ଜାତି, ବଂଶ କିମ୍ବା ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଜାତି, ବଂଶ କିମ୍ବା ଜନଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅଂଶ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ" ସହିତ ଜଡିତ ଥିବାବେଳେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୩୪୨ କେବଳ "ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିମ୍ବା ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅଂଶ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ" ସହିତ ଜଡିତ | ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଦୁଇଟି ଅନୁଚ୍ଛେଦକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସମୟରେ ଏହି ଛୋଟ ପାର୍ଥକ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ ନାହିଁ।

୫. ଆବେଦନକାରୀ, ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ (ପୂର୍ବରୁ 'ଓରିଶା' ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା) ଏବଂ ହସ୍ତକ୍ଷେପକାରୀଙ୍କ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ଯେହେତୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଆଦେଶରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବରେ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିବା ଜନଜାତି ହେଉଛି 'କୁଲିସ', ତେଣୁ 'କୁଲି' ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟ ମାନେ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବରେ ଘୋଷିତ ହେବାର ଲାଭ ଉଠାଇପାରିବେ ନାହିଁ। ଏହା ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମେତ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଏବଂ ପରେ ସଂସଦର

ଅଧିନିୟମରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଛି ତାହାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କିମ୍ବା ରୂପାନ୍ତର କରିବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ "କୁଲିସ" ରେ "କୁଲି" ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ କହି ଭୁଲ୍ କରିଛନ୍ତି ।

୬. ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗର ବାସ୍ତବ ଦିଗ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡିକ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା ସମୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତି ଏବଂ କ୍ଷମତାର ସୀମାକୁ ଦୋହରାଇବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ।ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୩୪୨ ର ଖଣ୍ଡ (୧) କୁ ଖାଲି ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ କୌଣସି ରାଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି, ଏହାର ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରିବା ପରେ, ସାର୍ବଜନୀନ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିମ୍ବା ଏହାର କିଛି ଅଂଶ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିପାରିବେ, ଯାହା ସମ୍ବିଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମିତ୍ତ ସେହି ରାଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବ । ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୩୪୧ କିମ୍ବା ୩୪୨ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଦେଶ ଜାରି କରିବା ପରେ, ଉକ୍ତ ଆଦେଶକୁ ରାଜ୍ୟ କିମ୍ବା କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧନ, ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଯୋଡାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ଜାତି କିମ୍ବା ଜନଜାତି ବାହାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କେବଳ ସଂସଦ ହିଁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି କିମ୍ବା ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତିର ତାଲିକାରୁ କୌଣସି ଜାତି, ବଂଶ କିମ୍ବା ଜନଜାତିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କିମ୍ବା ବାଦ ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିପାରିବ । ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାର କ୍ଷମତା କେବଳ ସଂସଦ ପାଖରେ ରହିଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଖରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧିତ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅଧିସୂଚନା ସମସ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏବଂ ସବୁ ସମୟ ପାଇଁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ।

୭. ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ମାମଲାରେ ବିଚାର କରାଯାଇଛି । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ତିନୋଟି ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ରାୟ ବ୍ୟତୀତ, ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ରାୟ ***ବି. ବାସାବଲିଙ୍ଗପ୍ପା*** ବନାମ ***ଡି. ମୁନିଚିନ୍ନାପ୍ପା***[1] ରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ମାମଲାରେ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଥିଲା ଯେ "ଭୋଦ୍ଦାର" ଜାତିର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସେ "ଭୋଭି" ଜାତିର ବୋଲି ଦାବି କରିପାରିବେ କି ଯାହା ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଭାବରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଅଦାଲତ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ଅଦାଲତ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପାଇଁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଯିବା କିମ୍ବା "ଭୋଦ୍ଦାର" ଜାତି "ଭୋଭି" ଜାତି ସହିତ ସମାନ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ନେବାକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନୁହଁନ୍ତି । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାକୁ ଆଇନର ଏକ ସ୍ଥିରୀକୃତ ସ୍ଥିତି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ଯେ ଯଦିଓ ଆଦେଶରେ କେବଳ ଜାତି "କ" ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଜାତି "ଖ" ମଧ୍ୟ ଜାତି "କ" ର ଏକ ଅଂଶ ଏବଂ ତେଣୁ ଏହାକୁ ଜାତି "କ" ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ପ୍ରମାଣ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅଦାଲତ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶରେ କୌଣସି ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନୁହଁନ୍ତି । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ଗୋଟିଏ ଜାତି କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ଜନଜାତିର ଏକାଧିକ ନାମ ରହିଛି, ସେଠାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶରେ ଅନ୍ୟ ନାମ (ଗୁଡ଼ିକ) ସାଧାରଣତଃ ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥାଏ । ଏପରି ମତ ରଖି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ମାମଲାର ତଥ୍ୟରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟକୁ ଯିବା ଆବଶ୍ୟକ କାରଣ ଏହା

[1] (୧୯୬୫) ୧ ଏସସିଆର୍ ୩୧୬

ବିବାଦଯୁକ୍ତ ନଥିଲା ଯେ ୧୯୫୬ ରେ ପୁନର୍ଗଠନ ପୂର୍ବରୁ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟରେ "ଭୋଭି" ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା କୌଣସି ଜାତି   ନଥିଲା । ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ମନ୍ତବ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଟେ:

> "...... ତଥ୍ୟ (ଯାହା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିବାଦୀୟ ନଥିଲା) ରୁ ଉଦ୍ଭୁତ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ମାମଲାରେ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି ଯେ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟରେ ୧୯୫୬ ର ପୁନର୍ଗଠନ ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ *ଭୋଭି* ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା କୌଣସି ଜାତି ଆଦୌ ନଥିଲା | ଏହି ଆଦେଶ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟରେ *ଭୋଭି* ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିକୁ ସୂଚିତ କରେ ଯାହା ୧୯୫୬ ପୂର୍ବରୁ ଯେପରି ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ କିଛି ଜାତି ଥିଲା ଯାହାକୁ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ରାଜପ୍ରମୁଖଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରିବା ପରେ ଆଦେଶରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ ଆଦେଶରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଭାବରେ *ଭୋଭି* ଜାତିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଏହି ଆଦେଶରେ *ଭୋଭି* ଜାତିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯଦିଓ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟରେ ୧୯୫୬ ପୂର୍ବରୁ ଏପରି କୌଣସି ଜାତି ନଥିଲା ....."

ଏହା ପରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ତଥ୍ୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେ "ଭୋଭି" ଜାତି "ଭୋଦ୍ଦାର" ଜାତି ଭାବରେ ପୂର୍ବରୁ ଜଣାଶୁଣା ଥିଲା | ଏହା ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ ୧୯୪୪ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଭୋଦ୍ଦାର ଜାତିର ଏକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଏହି ସଂକଳ୍ପ ନିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ସେହି ଜାତିର ନାମ "ଭୋଦ୍ଦାର" ରୁ "ଭୋଭି" କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯିବ । ଶେଷରେ, ସରକାର ମଧ୍ୟ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରି ଉକ୍ତ ସଂକଳ୍ପକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

କଥାଟି ଏଇଠି ଶେଷ ହେଉ ନାହିଁ । ସରକାରୀ ଆଦେଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ 'ଭୋଦା' ନାମରେ ଜଣାଶୁଣା ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସମସ୍ତ ସରକାରୀ

ଯୋଗାଯୋଗ ଏବଂ ନଥିରେ 'ବୋୟି' କୁହାଯିବ । ଏହି ଅଦାଲତ ବନାନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ସରକାରୀ ଆଦେଶରେ 'ବୋୟି' ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ବୋଲି ଘୋଷିତ ଜାତି "ଭୋଭି" ଥିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ସରକାରୀ ଆଦେଶ 'ଭୋଦା "କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରେ, 'ଭୋଦାର" କୁ ନୁହେଁ । ବିଭିନ୍ନ ବନାନ ର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ବିଚାର କରି ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ନିମ୍ନମତେ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ:

> ".......ଏଠାରେ ପୁନର୍ବାର ଯୁକ୍ତିରେ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅଛି ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ସମାନ ଜାତି ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ବନାନ କରାଯାଇଥିଲା, ପୂର୍ବରୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିବା ପରି ଆଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ବନାନ ଗୁଡିକ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ ଅସୁବିଧା ଦେଖାଦେଇଥିଲା, ତାହା ହେଲା ଆମେ ବନାନରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ବିଚାର କରିବାବେଳେ ଆଦେଶରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ *ଭୋଭି* ଜାତି *ଭୋଦାର* ଜାତିର ଥିଲା କି ନାହିଁ, କାରଣ ଏଥିରେ କୌଣସି ବିବାଦ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା ସମୟରେ ୧୯୫୦ ମସିହାରେ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟରେ *ଭୋଭି* ନାମରେ କୌଣସି ଜାତି ନ ଥିଲା । ଯେହେତୁ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଏହି ଆଦେଶରେ ଏକ ଅଣ-ବିଦ୍ୟମାନ ଜାତିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିପାରିନଥାନ୍ତେ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି *'ଭୋଭି'* ଶବ୍ଦ ୧୯୫୬ ପୂର୍ବରୁ ଯେପରି ଥିଲା ମହୀଶୂରର କିଛି ଜାତି ସହିତ ଜଡିତ ଏବଂ ତେଣୁ ଆମକୁ ସେହି ଜାତିର ପରିଚୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ଏହା କେବଳ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇପାରିବ । ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ୧୯୪୬ ର ଆଦେଶ ପରଠାରୁ, *ଭୋଦାର* ଜାତିକୁ ଇଂରାଜୀରେ ବୋୟି, *ବୋଭି* ଏବଂ *ଭୋଭି* ପରି ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଲେଖାଯାଇଛି, ଯଦିଓ କନ୍ନଡ଼ ସମାର୍ଥକ ଏକ ଏବଂ ସମାନ | ତେଣୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମାମଲାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିସ୍ଥିତିରେ ଇଂରାଜୀ ବନାନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ନାହାଁନ୍ତି..... "

୮. ଦ୍ୱିତୀୟ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ରାୟ ***ଭାୟା ଲାଲ*** ବନାମ ***ହରିକିଶନ ସିଂହ***[2] ମାମଲାରେ ଆସିଛି । ଏହି ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ସେ

[2] ଏଆଇଆର ୧୯୬୫ ଏସସି ୧୫୫୭

'ଦୋହାର' ଜାତିର ଥିଲେ, ଯାହା 'ଚମାର' ଜାତିର ଏକ ଉପଜାତି ଥିଲା । ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଏ ପ୍ରକାରର ତଦନ୍ତ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ।

୯. ତୃତୀୟ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ରାୟ ***ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ*** ବନାମ ***ମିଲିନ୍ଦ*** [3] ମାମଲାରେ ଆସିଛି । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିସୂଚିତ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଥିଲେ ହଲବା/ହଲବି ।କେତେକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ "ହଲବା-କୋଷ୍ଟି" କୁ "ହଲବା" ରେ କିମ୍ବା "ହଲବି" ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ସମସ୍ତ ଆଇନ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିମ୍ନମତେ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ:

> "**୩୬.** ଉପରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଛି ତାହା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଥିତିମାନ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ:
>
> ୧. ସମ୍ବିଧାନ (ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି) ଆଦେଶ, ୧୯୫୦ ରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରବେଶରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଜନଜାତି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିମ୍ବା କୌଣସି ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅଂଶ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ସାଧାରଣ ନାମରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବୋଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା କିମ୍ବା ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ତଦନ୍ତ କରିବା କିମ୍ବା କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଦେବା ଆଦୌ ଅନୁମୋଦନୀୟ ନୁହେଁ ।
>
> ୨. ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଆଦେଶକୁ ଯେମିତି ଅଛି ସେମିତି ପଢ଼ିବା ଉଚିତ । ଏହା କହିବା ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଯେ କୌଣସି ଜନଜାତି, ଉପ-ଜନଜାତି, କୌଣସି ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅଂଶ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଆଦେଶରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଶବ୍ଦର ସମାର୍ଥକ, ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ଏଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

[3] (୨୦୦୧) ୧ ଏସସିସି ୪

୩. ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୩୪୨ ର ଧାରା (୧) ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରି ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅଧିସୂଚନା କେବଳ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇପାରିବ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ, କୌଣସି ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କିମ୍ବା କୌଣସି ଜନଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅଂଶ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୩୪୨ ର ଖଣ୍ଡ (୧) ଅନୁଯାୟୀ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ତାଲିକାରୁ କେବଳ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କିମ୍ବା ବାଦ ଦିଆଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ ।

୪. ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୩୪୨ ର ଖଣ୍ଡ (୧) ଅନୁଯାୟୀ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଅଧିସୂଚନାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ତାଲିକାରେ ରୂପାନ୍ତରଣ, ସଂଶୋଧନ କିମ୍ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ ।

୫. *ଭାଇୟା ରାମ ମୁଣ୍ଡା* ବନାମ *ଅନିରୁଦ୍ଧ ପାତର*[4] ଏବଂ *ଦିନା* ବନାମ *ନାରାୟଣ ସିଂହ*[5] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦୁଇ ଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଆଇନ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ତଦନ୍ତ ଗ୍ରହଣୀୟ ଥିଲା ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶର ଏକ ପ୍ରବେଶରେ କ'ଣ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା ତାହା ଦର୍ଶାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରମାଣ ଗ୍ରହଣୀୟ ଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ସ୍ଥିତି (୧) ରେ ଯେପରି କୁହାଯାଇଛି ଏହି ମାମଲାରେ କୌଣସି ତଦନ୍ତ ଆଦୌ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରମାଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବନାହିଁ ।"

ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ଯେ **ମିଲିନ୍ଦଙ୍କ** ମାମଲା (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ, ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ପୂର୍ବ ଦୁଇଟି ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ରାୟର ଅନୁପାତକୁ ପୁନର୍ବାର ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ ।

୧୦. ତେଣୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ କ୍ଷମତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶ କିମ୍ବା ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅଧିସୂଚନାରୁ ସଂଶୋଧନ,

---

[4] (୧୯୭୦) ୨ ଏସସିସି ୮୨୫

[5] ୩୮ ଇଏଲଆର୍ ୨୧୨; (୧୯୬୮) ୮ ଡିଇସି ୩୨୯

ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଯୋଗ କିମ୍ବା ବିୟୋଗ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏଥି ସହିତ, ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ପଡିବ ଯେ ଆଦେଶକୁ ଏପରି ଭାବରେ ପଠନ କରାଯିବ ଯେପରିକି ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କିମ୍ବା ସଂସଦ ଦ୍ଵାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୌଣସି ଜାତି କିମ୍ବା ଜନଜାତିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ବାଦ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।

୧୧. ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଶିବାଶିଷ ମିଶ୍ର କହିଛନ୍ତି ଯେ **ମିଲିନ୍ଦଙ୍କ** ମାମଲା (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କର କୌଣସି ଜନଜାତି କିମ୍ବା ଜାତି କୁ ଯୋଡିବାର କୌଣସି ଅଧିକାରିତା ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ମତରେ, ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବେ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିବା ଜନଜାତିଟି "କୁଲିସ" ହୋଇଥିବାରୁ, "କୁଲି" ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଘୋଷିତ ହେବାର ଲାଭ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ବୋଲି ଅଦାଲତମାନେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ବିଦ୍ୱାନ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀ ଭି. ଗିରି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ "କୁଲିସ" କେବଳ "କୁଲି" ପାଇଁ ଏକ ବହୁବଚନ ଏବଂ ଏକ ପୃଥକ ଜାତି ନୁହେଁ ।

୧୨. ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାର ତଥ୍ୟକୁ ଆସି ନଥିରେ ରଖାଯାଇଥିବା ପ୍ରଥମ ଆଦେଶ ହେଉଛି ସମ୍ବିଧାନ (ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି) ଆଦେଶ, ୧୯୫୦ ଏବଂ ଅନୁସୂଚୀର ଭାଗ ୬, କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ୩୧ ରେ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ସହିତ ଜଡିତ "କୁଲିସ" ଜନଜାତିକୁ ସମଗ୍ର ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଦସ୍ତାବିଜ ହେଉଛି ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ତାଲିକା (ସଂଶୋଧନ) ଆଦେଶ,

୧୯୫୬ ଏବଂ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ସହିତ ଜଡିତ ଅନୁସୂଚୀ ୧ ର ଭାଗ ୯ ରେ "କୁଲି" କେବଳ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି । ଅନୁସୂଚୀ ୩ ର ଭାଗ ୯ ରେ ସେହି ସମାନ ଆଦେଶରେ "କୁଲିସ" ସମଗ୍ର ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟରେ ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବରେ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିଲା |

୧୩. ସଂସଦ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଆଦେଶ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ ୧୯୭୬ ଦ୍ୱାରା ବଦଳାଇ ଦେଇଛି । କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାତି ଏବଂ ଜନଜାତିର ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତିର ତାଲିକାରୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଏବଂ ବାଦ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁସୂଚୀ-୧ର ଭାଗ-୧୩ ରେ "କୁଲି" ଜାତିର ଆଉ ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚୀ ଭାଗ ଦ୍ୱାଦଶରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି, "କୁଲି" ଜନଜାତିକୁ ସମଗ୍ର ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବେ ଅଧିସୂଚିତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଆଦେଶର ହିନ୍ଦୀ ସଂସ୍କରଣ "କୁଲି" (କୁଲି) ଜନଜାତିକୁ ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରେ |

୧୪. "କୁଲି" ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଦୀର୍ଘ ଦିନ ଧରି ଦାବି କରିଆସୁଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ "କୁଲିସ" ଜନଜାତିର ଅଂଶ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସର୍ବଦା କହିଛନ୍ତି ଯେ "କୁଲିସ" ଶବ୍ଦଟି "କୁଲି" ଶବ୍ଦର ବହୁବଚନ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ଏବଂ କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ "କୁଲି" କୁ "କୁଲିସ" ଜନଜାତିର ଅଂଶ ବିଶେଷ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଥମ ରାୟ

ସେବରାମ ମେହେର ବନାମ ***ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ***[6] ରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଏକ ଦୁଇ ଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ କହିଥିଲେ ଯେ "କୁଲି" ଏବଂ "କୁଲିସ" ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ କାରଣ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ "କୁଲିସ" ନାମରେ କୌଣସି ପୃଥକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନାହିଁ ବୋଲି ବିବାଦ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଆବେଦନ ଅଧୀନରେ ଥିବା ରାୟ ସମେତ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ରାୟରେ ଏହି ମତ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଥିଲା | ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ପୂର୍ବ ରାୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିନଥିଲେ ।ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେହି ରାୟ ଗୁଡ଼ିକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇଗଲା ।

୧୫. ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଯେହେତୁ ସେହି ରାୟ ଗୁଡିକ ***ମିଲିନ୍ଦଙ୍କ*** ମାମଲା (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ରାୟ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ ସେଗୁଡିକୁ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହି ଉପସ୍ଥାପନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମୂଲ୍ୟହୀନ | ***ବାସାବଲିଙ୍ଗପ୍ପାଙ୍କ*** ମାମଲାରେ ଏବଂ ***ଭାଇୟା ଲାଲଙ୍କ*** ମାମଲା (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ମାମଲାରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ***ମିଲିନ୍ଦଙ୍କ*** ମାମଲା (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ ତାହାକୁ କେବଳ ଦୋହରାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱଷ୍ଟୀକରଣକୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ ।

୧୬. ଆମେ ଅନ୍ୟଥା ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗର ଗୁଣବତ୍ତା ଭିତରକୁ ଯାଇଛୁ । ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚରାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ହସ୍ତକ୍ଷେପକାରୀଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ "କୁଲିସ୍" ନାମରେ ଏକ ପୃଥକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅଛି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ

[6] ୫୮ (୧୯୮୪) ସିଏଲଟି ୫୬୨

କୌଣସି ତଥ୍ୟ ରଖିପାରିଲେ ନାହିଁ । ବାରମ୍ବାର, ଯେଉଁ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ 'କୁଲି" କୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଭାବେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିବା ସମୟର ଦସ୍ତାବିଜ ଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି "କୁଲିସ" ମାନଙ୍କୁ ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟରେ ଏକ ଜନଜାତି ଭାବେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜ ଗୁଡିକ ଯାହା ସ୍ୱଭାବରେ ଅଧିକତର ଭାବେ ବିବୃତି ଅଟେ, ସୂଚିତ କରେ ଯେ "କୁଲି" ବୁଣାକାରମାନଙ୍କର ଏକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଯେଉଁମାନେ ପୂର୍ବରୁ ଜଙ୍ଗଲ ବାସିନ୍ଦା ଥିଲେ | ଏହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବହୁତ ମୋଟା ପ୍ରକାରର କପଡା ବୁଣିବାରେ ନିୟୋଜିତ | କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜରେ ଆମେ ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ସାମଗ୍ରୀ ପାଇଲୁ ନାହିଁ ଯେ "କୁଲି" କିମ୍ବା "କୁଲିସ" ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଜାତି କିମ୍ବା ଜନଜାତି ଯାହା କିଛି ଭିନ୍ନ ବୃତ୍ତି ସହିତ ଜଡିତ | ସମସ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସମାର୍ଥକ ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି ।

୧୭. ୧୯୬୨ ମସିହାରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଗବେଷଣା ଏବଂ ତାଲିମ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଅଧ୍ୟୟନରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା:

> "ଏକ ଜନଜାତି ଭାବରେ କୁଲି - କୁଲି ହିନ୍ଦୁ ସମାଜର ଜାତି ପଦାନୁକ୍ରମ ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ସମନ୍ୱିତ । ସେମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଶ୍ରେଷ୍ଠତାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି, ଅନ୍ୟ ଜାତି ସହିତ ବ୍ୟବହାରିକ ସମ୍ପର୍କ ରଖନ୍ତି ଏବଂ ଏକ କଠୋର ଭାବରେ ସ୍ଥିର ଜାତି ବୃତ୍ତି ରଖନ୍ତି | ସେମାନେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ପୃଥକ ଦେବତା କିମ୍ବା ଦେବୀ ନାହାଁନ୍ତି | ସେମାନେ ଏପରି ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ଏପରି ଅଭ୍ୟାସରେ ଲିପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ଯାହା ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିଷିଦ୍ଧ | ବରଂ, ସେମାନେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉଚ୍ଚ ଜାତି ଭଳି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ଉପସଂହାର - ଉପରୋକ୍ତ ଫଳାଫଳ ଆଧାରରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପସଂହାର ନିଆଯାଇପାରେ:

(୧) କୁଲିକୁ ଏକ ଜନଜାତି ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।

(୨) କୁଲିର ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ମାନ୍ୟତା ରହିଛି କିନ୍ତୁ ସେହି କ୍ଷମତାରେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତର ଅଧିକାର କରିଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଏକ ମୃଦୁ କଳଙ୍କ ଯୋଡ଼ି ହୋଇ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସେମାନେ ଏଥିରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି ।

ସୁପାରିଶ - ତେଣୁ ଏହା ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଛି ଯେ ଉଭୟ ସମ୍ବଲପୁର ଏବଂ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାରେ *କୁଲିସ* କୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ । ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ଅବଧି ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଣ-ଅନୁସୂଚିତ କରାଯାଇପାରେ, ଯେଉଁ ସମୟ ସୁଦ୍ଧା ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ପଛୁଆ ବର୍ଗଙ୍କ ସହ ସମାନ ମାନ୍ୟତା ହାସଲ କରିଥାନ୍ତେ ।"

(ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି)

୧୮. ୧୯୭୯ ରେ, ଅନ୍ୟ ଏକ ଅଧ୍ୟୟନରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିରୀକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା:

"*କୁଲିମାନେ* ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୟନର ପାରମ୍ପରିକ ବୃତ୍ତି ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି | ଚାଷ କରୁଥିବା କେତେକ ପରିବାର ବ୍ୟତୀତ ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବୃତ୍ତି ନାହିଁ । ୧% କୁଲିଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ ଜମି ରହିଛି ଏବଂ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମାଲିକାନା ୨ ଏକରରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ । *କୁଲିମାନେ* କଠିନ ଆଘାତ ପାଇଛନ୍ତି କାରଣ ସେମାନେ ମୋଟା ଏବଂ ନିକୃଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ପୋଷାକରେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ଗରିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ | ଅଧିକନ୍ତୁ, ହାତରେ ବୁଣାଯାଇଥିବା କପଡା ଧୀରେ ଧୀରେ କଳ ନିର୍ମିତ କପଡା ଦ୍ୱାରା ବଦଳାଯାଇଛି | ଫଳସ୍ୱରୂପ ସେମାନେ ସର୍ବନିମ୍ନ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ।

XXX XXX XXX

XXX XXX XXX

ତେଣୁ ଏହା ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଛି ଯେ ଓଡ଼ିଶାରେ କୁଲିକୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି କିମ୍ବା ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ତଥାପି ସେମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପଛୁଆ ବର୍ଗ ଭାବେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଚିତ" ।

(ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି)

୧୯. ୧୯୭୯[7] ମସିହାରେ ସରକାରଙ୍କୁ ପଠାଯାଇଥିବା ଏକ ଯୋଗାଯୋଗରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ୧୯୭୧ ମସିହାର ଜନଗଣନା ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାର "କୁଲି" ଜନଜାତିରୁ "କୁଲି" ଜାତିକୁ ନିମ୍ନମତେ ପୃଥକ କରିଛି;

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା	**ଜିଲ୍ଲା**	**ଜନସଂଖ୍ୟା**	
		କୁଲି ଜାତି	କୁଲି ଜନଜାତି
୧.	ସମ୍ବଲପୁର	୩୫୫୪	୯୩୬
୨.	ବଲାଙ୍ଗୀର	୫୨୨	୬୫୭
୩.	ଫୁଲବାଣୀ	୧୦	୧୭୨
୪.	କଳାହାଣ୍ଡି	-	୨
୫.	ଗଞ୍ଜାମ	-	୪୦
୬.	ଢେଙ୍କାନାଳ	-	୧୯
୭.	ମୟୂରଭଞ୍ଜ	-	୩୭
୮.	ସୁନ୍ଦରଗଡ	-	୨୯
ମୋଟ		୪୦୮୬	୧୮୯୨

[7] ତା ୨୬.୦୭.୧୯୭୯ ରିଖର ଚିଠି ସଂଖ୍ୟା ୧୪୮୯ ଦେଖନ୍ତୁ

୨୦. ୧୯୮୧ ମସିହାରେ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ହରିଜନ ଏବଂ ଜନଜାତି କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗର ଆୟୁକ୍ତ ଏବଂ ସଚିବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ତାଲିକାରେ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ କିଛି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇ ଭାରତ ସଂଘ ସରକାରଙ୍କୁ ଏକ ଯୋଗାଯୋଗ ପଠାଯାଇଥିଲା । "କୁଲିସ" ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେମାନେ ବୃତ୍ତିରେ ବୁଣାକାର, ମୁଖ୍ୟତଃ ବଲାଙ୍ଗିର, ସମ୍ବଲପୁର ଏବଂ ଫୁଲବାଣୀ ଜିଲ୍ଲାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାନ୍ତି । ଏହା ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେମାନେ ଆଦିବାସୀ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟତା ଧାରଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ତାଲିକାରୁ ବିଲୋପ କରାଯାଇପାରେ |

୨୧. ଏହି ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହା ନିବେଦନ କରାଯାଇଛି ଯେ "କୁଲିସ" ଏବଂ "କୁଲି" ଅଲଗା ଏବଂ "କୁଲି" ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ "କୁଲିସ" ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଉପରୋକ୍ତ ଦସ୍ତାବିଜରୁ ଏହା କିପରି ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରିବ ତାହା ଆମେ ବୁଝିବାରେ ବିଫଳ ହେଉଛୁ । ଜନସଂଖ୍ୟାକୁ ଦର୍ଶାଉଥିବା ବିବୃତିରେ ଉଭୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ "କୁଲି" ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ବୃତ୍ତିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ସମୟରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ "କୁଲିସ" ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହା ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଛି ଯେ "କୁଲି" କୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି କିମ୍ବା ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ | ଏହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ "କୁଲି" ନାମରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଥିଲା, ଯାହାକୁ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସମଗ୍ର ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ

ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା । ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜରେ "କୁଲିସ" ନାମରେ ଏକ ପୃଥକ ଜାତି କିମ୍ବା ଜନଜାତି ଅଛି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ସୂଚନା ନାହିଁ |

୨୨. ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ୨୪ ତମ ରିପୋର୍ଟକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିପାରିବା । ୧୯୭୭ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଏହି ରିପୋର୍ଟରେ ନିମ୍ନମତେ ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ[୪] କରାଯାଇଛି ।

> "...... **ଓଡ଼ିଶା** କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଭାବେ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିବା କୁଲି ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ତାଲିକାରୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଛି, ଯେହେତୁ ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟରେ କୁଲିମାନଙ୍କୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି....."

ଏହି ରିପୋର୍ଟରେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ "କୁଲି" ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ସମ୍ବଲପୁରର ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ତାଲିକାରୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଛି କାରଣ ସମଗ୍ର ରାଜ୍ୟରେ "କୁଲିସ" ମାନଙ୍କୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ଭାବେ ଘୋଷଣା ହୋଇସାରିଛି । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ସୂଚାଉଛି ଯେ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଭାବେ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ "କୁଲି" ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏବେ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ବର୍ଗରେ ଆସିବ ବୋଲି ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ମତ ଥିଲା ।

୨୩. "କୁଲିସ" ନାମରେ ଜଣାଶୁଣା କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଜାତି କିମ୍ବା ଜନଜାତି ଅଛି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାରେ ରାଜ୍ୟ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ "କୁଲି" ନାମରେ ଜଣାଯାଏ ।

---

[୪] ପୃଷ୍ଠା ୧୬, ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୨,୮ ରେ

ଆହୁରି, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଆଦେଶରେ ବ୍ୟବହୃତ "କୁଲିସ" ଶବ୍ଦଟି "କୁଲି" ପାଇଁ ବହୁବଚନ ପ୍ରକୃତିର | ଉପରୋକ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଦସ୍ତାବିଜରୁ ଏହା ଆହୁରି ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ଯେଉଁଥିରେ "କୁଲିସ" ଏବଂ "କୁଲି" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଅଦଳବଦଳ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଯଦିଓ ଜାତି କିମ୍ବା ଜନଜାତିକୁ "କୁଲି" ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ, ଯେତେବେଳେ ଏକାଠି କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି, "କୁଲିସ" ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି | ଅଧିକନ୍ତୁ, ୧୯୭୬ ର ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ହିନ୍ଦୀ ସଂସ୍କରଣରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତିକୁ "କୁଲିସ" ନୁହେଁ ବରଂ "କୁଲି" ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

୨୪. ***ବାସାବଲିଙ୍ଗପ୍ପାଙ୍କ*** ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବିଚାରପୀଠ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ "ଭୋଭି" ଜାତିରେ "ଭୋଦ୍ଦାର" ଜାତିର ଲୋକମାନେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି, ମୁଖ୍ୟତଃ ଏହି ଆଧାରରେ ଯେ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟର ପୁନର୍ଗଠନ ପୂର୍ବରୁ "ଭୋଭି" ଜାତି ନଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ତାଲିକାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ବାଦ ଦେଇ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ନିଷ୍କ୍ରିୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାଟି ଏକାପରି | ଉପରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପରି, "କୁଲିସ" ନାମରେ କୌଣସି ଜାତି କିମ୍ବା ଜନଜାତି ଅଛି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ନଥିରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ରଖିବାରେ ରାଜ୍ୟ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି | ତେଣୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଉଭୟ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଦେଶ ଏବଂ ଅଧିନିୟମରେ "କୁଲିସ" ଶବ୍ଦକୁ "କୁଲି" ଶବ୍ଦର ବହୁବଚନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା ।

୨୫. ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତା ଉପରେ ଥିବା ସୀମାବଦ୍ଧତା ବିଷୟରେ ଆମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଚେତନ । ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତିର ଅଧିସୂଚିତ ତାଲିକାରେ

ପରିବର୍ତ୍ତନ କିମ୍ବା ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଆମେ ଯୋଗ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । ଆମର ଏହା ମଧ୍ଯ ଅବଗତ ଯେ ଆମେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୌଣସି ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇପାରିବୁ ନାହିଁ । ଏଥି ସହିତ, ଆମର ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ମତ ହେଉଛି ଯେ ଆମେ ଅଧିସୂଚିତ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି କିମ୍ବା ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ତାଲିକାରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଏକ ଜାତି କିମ୍ବା ଜନଜାତିଙ୍କୁ ଏପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦେଇପାରିବୁ ନାହିଁ ଯାହା ସଂସଦର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାର ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ପୂର୍ବରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଏବଂ ପରେ ସଂସଦ "କୁଲିସ" ମାନଙ୍କୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ତାଲିକାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ଯେ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟରେ "କୁଲିସ" ନାମରେ କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନାହିଁ । ଏକମାତ୍ର ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ହେଉଛି "କୁଲି" | ଯଦି ଆମେ "କୁଲିସ" ରେ "କୁଲି" କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନ କରିବା, ତେବେ ଏହାର ବାସ୍ତବିକ ଫଳାଫଳ ହେବ ଯେ ଆମେ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ତାଲିକାରୁ ଏକ ଜନଜାତିକୁ ଅପସାରଣ କରିବୁ । ଏହା ମଧ୍ଯ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଆମକୁ ତାଲିକାରେ ଥିବା ପ୍ରବେଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ଭାବରେ ପଢ଼ିବାକୁ ପଡିବ ଯାହା ସଂସଦର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ସୁସଂଗତ | ଆମ ମତରେ, ପୂର୍ବରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଏବଂ ପରେ ସଂସଦ "କୁଲିସ୍" ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବାବେଳେ ଏହାକୁ କେବଳ "କୁଲି" ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ବହୁବଚନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାର ଅର୍ଥ ହେବ ଯେ କେହି "କୁଲିସ" ଜନଜାତିର ସଦସ୍ୟ ହେବାର ଲାଭ ଉଠାଇବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ ନାହିଁ ।

୨୬. ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ମାମଲାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣରେ "କୁଲିସ" ଶବ୍ଦଟି "କୁଲି"

ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ । ତଦନୁସାରେ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଖାରଜ କରାଗଲା । ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଆବେଦନ ମଧ୍ୟ ଖାରଜ ହେଲା । ବିଚାରାଧୀନ ଆବେଦନ (ଗୁଡ଼ିକ), ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକର ନିକାଶ କରାଗଲା ।

.............ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି
(ମଦନ ବି. ଲୋକୁର)

.... ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି
(ଦୀପକ୍ ଗୁପ୍ତା)

ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ
୨୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୨୦୧୮

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ | ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ |"

Translated by:
Subodh Rout,
Translator, High Court of Orissa